

EL PAPER DE LES FEDERACIONS EN LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES I LES SEVES ASSOCIACIONS A L'ILLA D'ÈIVISSA

Pepita Costa Tur

Ana María Torres Martín

RESUM

Les associacions de famílies tenen un paper crucial en el teixit social de les nostres illes i intenten abraçar àmbits tan diversos com l'educació, la salut i el lleure dels fills i les famílies que els acompanyen, però el seu funcionament i el seu impacte es veuen fortament influïts pel suport i l'assessorament que reben de les federacions. Amb aquest article, la nostra intenció és explicar com FAPA-Eivissa col·labora amb les associacions de famílies d'alumnes dels centres educatius i els desafiaments als quals ens enfrontem, així com les oportunitats per al futur de la participació familiar.

RESUMEN

Las asociaciones de familias juegan un papel crucial en el tejido social de nuestras islas, intentando abrazar ámbitos tan diversos como la educación, la salud y el ocio de nuestros hijos y las familias que les acompañan. Sin embargo, su funcionamiento e impacto se ven fuertemente influidos por el apoyo y asesoramiento que reciben de las federaciones. Con este artículo, nuestra intención es explicar cómo FAPA-Eivissa colabora con las asociaciones de familias de alumnado de los centros educativos y los desafíos a los que nos enfrentamos, así como las oportunidades para el futuro de la participación familiar.

ASSESSORAMENT I SUPORT A LES ASSOCIACIONS DE FAMÍLIES D'ALUMNES: RECURSOS I FORMACIÓ

La Federació de Pares i Mares d'Alumnes d'Eivissa (FAPA-Eivissa) intenta proporcionar informació i recursos sobre la manera com les famílies poden participar en la vida escolar dels fills. Intenta dotar d'eines i estratègies per tal de millorar la comunicació amb els diferents professionals que ens trobem en l'àmbit educatiu, des dels equips directius al personal no docent dels centres, i saber com podem involucrar-nos en els consells escolars i altres òrgans de govern. Ofereix suport quan sorgeixen dubtes relacionats amb el dia a dia de les associacions, proporciona idees en relació amb l'oferta d'activitats, com són les activitats extraescolars o diferents esdeveniments, i dona resposta als dubtes relacionats amb l'organització d'aquests. Intentem fomentar que les famílies se sentin capacitades per identificar i defensar les necessitats dels fills davant els reptes de l'escola i altres autoritats educatives, incloent-hi la defensa de l'educació inclusiva, l'accessibilitat, l'atenció a les diferències individuals i altres aspectes importants per al benestar i l'èxit dels infants. Exemples d'aquesta col·laboració poden ser l'organització d'activitats concretes, tallers i esdeveniments destinats a les famílies per millorar la gestió de les AFA, xerrades sobre temes educatius, trobades socials, tallers de formació per a pares i mares, activitats extraescolars i altres iniciatives

que promoguin la creació d'una veritable comunitat educativa i que propiciïn el suport mutu entre famílies.

Ajudar a reforçar les capacitats de les associacions en àrees clau com la gestió i la comunicació és molt important per garantir que les associacions puguin desenvolupar-se de manera efectiva i assolir els seus objectius en benefici de l'alumnat i les seves famílies. Així, intentem oferir formacions com ara en gestió d'associacions o en desenvolupament de lideratge per als membres de les AFA, on els ajudem a adquirir habilitats de lideratge, comunicació, gestió de conflictes, etc.

Intentem mantenir una comunicació clara i regular amb les AFA de la nostra illa i els proporcionem informació actualitzada sobre qüestions educatives rellevants, polítiques educatives, esdeveniments escolars i altres temes d'interès per a les famílies.

Aquesta comunicació s'ha vehiculat a dos nivells, en primer lloc, un nivell municipal, organitzant reunions amb totes les AFA de cada municipi per tal d'arribar a totes les associacions i conèixer de primera mà les característiques, problemàtiques i demandes de cadascuna, però també per connectar-les entre elles i la Federació, creant una xarxa de comunicació —un grup de WhatsApp— mitjançant la qual la connexió sigui contínua i puguin donar a conèixer les activitats que posen en marxa i plantegin els dubtes que puguin tenir. Per a la Federació ha esdevingut un canal de comunicació ràpid i eficaç que s'actualitza constantment, ja que les AFA ens informen de qualsevol canvi que s'hagi produït a la seva estructura.

Igualment, aquestes reunions ens permeten decidir quines persones seran les representants de les famílies en el Consell Escolar Municipal (CEM) i en el decurs de les reunions es decideixen els temes i les demandes que s'han d'exposar a les reunions del Consell. Així mateix, a través del WhatsApp la comunicació és constant i cada vegada que es convoca un CEM es poden consensuar el temes que s'hi volen tractar.

Després hi ha la comunicació a escala insular, que es produeix a través de les assemblees generals. Aquestes reunions ens serveixen per recapitular, analitzar el que s'ha fet, avaluar els resultats, compartir experiències i fer propostes amb l'objectiu de millorar la participació de les famílies i el funcionament de les associacions. També és en aquestes assemblees on es tracten temàtiques educatives d'índole més general.

Per una altra banda, gràcies a l'ajuda econòmica que rep la Federació del Govern, podem comptar amb la feina d'una persona que porta a terme una tasca administrativa i que està a la disposició de totes les AFA per informar-les i ajudar-les en tots els tràmits i consultes que puguin tenir. Aquesta figura és essencial per mantenir contacte i crear xarxa entre la Federació i les associacions. També és imprescindible per al bon funcionament de la Federació, atès que està

composta per persones que treballen de manera voluntària i, per tant, no tenen una disposició horària que els permeti desenvolupar aquesta feina de forma contínua i regular.

COL-LABORACIÓ AMB LES INSTITUCIONS

Entre les funcions de la Federació destaca la de representació i defensa dels drets de les famílies i l'alumnat davant les autoritats governamentals i altres institucions.

La nostra federació procura fer de pont entre les AFA i les diferents institucions públiques d'Eivissa, així com altres agents socials. Mitjançant la coordinació amb les diferents associacions, tal com hem mencionat anteriorment, recollim les necessitats particulars de cadascuna per després fer-les arribar de manera conjunta a les entitats, des de la Conselleria d'Educació mateixa, a través de la Direcció Territorial, fins a les administracions més locals com el Consell Insular o els ajuntaments de l'illa. D'aquesta manera, busquem promoure la participació de les famílies en la presa de decisions i en el disseny de polítiques que les afecten. Aquesta relació és essencial per garantir que les veus de les famílies siguin escoltades i tinguin un impacte significatiu en les polítiques públiques.

Actuem com una veu unificada per a les famílies davant les autoritats educatives, facilitant la representació dels seus interessos i preocupacions.

Participem en consells escolars d'àmbit superior, el Consell Escolar Insular d'Eivissa, el Consell Escolar de les Illes Balears i altres òrgans de participació de la comunitat educativa. Intentem influir i prendre part en les decisions que ens afecten i en tot moment advoquem per polítiques educatives que beneficiïn tots els estudiants i promoguin l'equitat i la qualitat en l'educació.

El paper del voluntariat de les famílies és crucial si volem desenvolupar amb èxit totes aquestes tasques, per això en la composició de la Federació intentem incorporar-hi persones dels diferents municipis i zones amb diferents sensibilitats i interessos per, d'aquesta manera, poder donar resposta a les nombroses qüestions que es plantegen en el nostre sistema educatiu —cada vegada més complex— i tenir una visió àmplia de tota la realitat de la nostra illa.

COMPARTIR EXPERIÈNCIES I BONES PRÀCTIQUES

La Federació organitza trobades que ens serveixin per poder compartir i impulsar iniciatives d'èxit per a la participació de les famílies i les seves associacions: des de campanyes de sensibilització a accions més formatives o reunions on podem compartir diferents realitats i experiències. Regularment, s'han organitzat tallers

per a l'empoderament de les famílies (Famílies en Xarxa i Actives), xerrades per sensibilitzar les famílies que comencen el procés educatiu dels fills per tal de conscienciar-los de la importància de regular l'ús de pantalles i dispositius mòbils, tallers de gestió emocional per millorar la comunicació entre els progenitors i els fills, tallers de prevenció de riscos per a famílies i alumnes i d'altres que puntualment hagin demanat les AFA.

DESAFIAMENTS I REPTES ALS QUALS ENS ENFRONTEM

Tot i les diferents accions que promovem des de la Federació i que considerem com a èxits de totes les famílies, no podem negar que ens enfrontem a diversos desafiaments. A continuació en volem enumerar alguns.

Un dels principals reptes és l'individualisme, enfront de la visió col·lectiva de l'educació. En molts casos, les famílies poden veure la responsabilitat educativa com una tasca individual, en lloc de reconèixer la importància de la col·laboració amb altres famílies i el centre educatiu.

A més, la mobilització de les famílies pot ser un obstacle quan es tracta de solucionar problemes que les afecten directament, en contrast amb la participació en qüestions que poden millorar el funcionament col·lectiu.

Un altre desafiament és la manca de la idea de comunitat educativa. Hi ha una necessitat urgent de reconèixer l'autoritat educativa dels professionals del centre i, al mateix temps, que el centre accepti la implicació de les famílies com a membres essencials de la comunitat educativa.

La participació de les famílies en el dia a dia del centre també és un repte. Moltes vegades, es troben dificultats per fomentar la participació, com la baixa assistència a les convocatòries organitzades pel centre o les associacions de famílies. També és difícil trobar relleu en els càrrecs directius de les associacions a mesura que els fills creixen. Tot això és degut a una manca de cultura de participació que és transversal a tots els àmbits de la nostra societat. És per això que considerem imprescindible fomentar la participació des de l'escola preconitzant la sistematització de les figures de participació de l'alumnat, com puguin ser el delegat o delegada de classe, la junta de delegats i, paral·lelament, formant-los perquè siguin capaços de dur a terme aquesta tasca de participació amb el suport de la resta d'agents educatius. D'aquesta manera, podrem implantar una cultura participativa amb efectes a llarg termini.

Altres reptes inclouen la falta d'informació sobre normatives educatives i processos d'avaluació, així com la manca d'espais físics per a les associacions de famílies i les reunions entre famílies i centres educatius.

FUTUR DE LA PARTICIPACIÓ FAMILIAR MALGRAT ELS DESAFIAMENTS

Per acabar, ens agradaria destacar que també hi ha fortes oportunitats per al futur de la participació familiar. Els òrgans de participació, com els consells escolars i les associacions de famílies, continuen sent una eina valuosa per implicar les famílies en l'educació dels seus fills. La col·laboració entre famílies, centres educatius i institucions públiques és clau per construir una comunitat educativa forta, vibrant i inclusiva.

Encara que la participació no sempre és tan àmplia com es desitjaria, tenim evidències que sempre hi ha famílies disposades a afrontar el desafiament quan sembla que la continuïtat d'alguna AFA perilla o quan està a punt de dissoldre's.

La col·laboració entre les famílies, els centres educatius i les institucions públiques és fonamental per construir una comunitat educativa cohesionada i inclusiva. La flexibilització dels horaris per facilitar la participació de les famílies en reunions i altres activitats escolars és essencial.

Les iniciatives conjuntes entre centres educatius, associacions de famílies i institucions públiques, com festes escolars i jornades de portes obertes, són un exemple de la manera com les famílies poden conèixer millor el projecte educatiu del centre i implicar-se més activament en la vida escolar dels fills.

En resum, tot i els desafiaments, el futur de la participació familiar és prometedor, amb oportunitats per a un creixement continu i un impacte positiu en els processos educatius i en la vida de les famílies a la nostra illa.